

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шӯрои диссертатсионии 6D KOA-049 дар назди Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур оид ба маводҳои диссертатсионии Бобозода Оятуллои Сафаралӣ дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавии сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ дар шароити ҷануби Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯйи ихтисоси 06.02.10- зоотехнияи хусусӣ, технология ва истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ

Мувофиқи супориши Шӯрои диссертатсионии 6D KOA-049 аз 03 феввали соли 2021, дар ҳайати комиссия: доктори илмҳои биологӣ, профессор Қосимов Р.Б. (раис), номзади илмҳои кишоварзӣ, дотсент Шамсов Э.С. ва номзади илмҳои кишоварзӣ Давлатов М.Н. оид ба санҷиши диссертатсия, автореферат, ҳуҷҷатҳои аввала ва мақолаҳои илмӣ нашргардидаи унвонҷӯй Бобозода О.С. санҷида баромада, чунин хулоса пешниҳод гардид:

Кори диссертатсионии Бобозода Оятуллои Сафаралӣ дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавии сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ дар шароити ҷануби Тоҷикистон», зери роҳбарии доктори илмҳои кишоварзӣ, академики АИКТ Комилзода Д.Қ. дар доираи иҷрои корҳои илмӣ таҳқиқоти шӯбаи парандапарварии интенсивии Институти чорводорӣ ва ҷароғҳои АИКТ доир ба мавзӯи «Муайян намудани шаклҳои ирсии сермахсули мурғи марҷон дар шароити Тоҷикистон», рақами қайди давлатӣ 01011ТД098 иҷро шудааст. Азбаски диссертатсияи пешниҳодшудаи унвонҷӯй, таҳқиқотҳои самти зоотехнияи хусусӣ ва ҳӯрониданро дар бар мегирад, таҳти роҳбар ва мушовири илмӣ, ду олими ихтисосҳои гуногун (06.02.08 ва 06.02.10) пешниҳод гардидааст.

Хулоса оиди мувофиқ будани мавзӯ ва матни диссертатсия ба ихтисосҳои илмӣ ва соҳаҳои илм, ки ба шӯрои диссертатсионии 6D KOA-049 ҳуқуқ дода шудааст ба дифоъ қабул карда шавад. Диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси 06.02.10 - зоотехнияи хусусӣ, технология ва истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ (илмҳои кишоварзӣ) мувофиқат мекунад:

б. 1. Вижаҳои биологӣ ва хоҷагидорӣ ҳайвоноти кишоварзӣ ҳангоми истифодаи онҳо дар шароитҳои гуногун.

б. 2. Санҷиши муқоисавии зотҳо, ки барои истифодаи ҳайвонотҳо дар шароитҳои гуногун қобили қабул аст, аз ҷумла санҷиши дурағаҳо, пайвандиҳо ва технологияи онҳо.

б. 3. Муътодонӣ ва мутобиқкунонии зот ва хатҳои аз хориҷа овардашуда, коркарди методҳои самарабахши истифодаи онҳо.

б. 8. Коркарди усулҳои баланд бардоштани сифати маҳсулотҳои чорводорӣ.

Асосноккунии қабули диссертатсия ба дифоъ.

Муҳимияти мавзӯ. Соҳаи парандапарварӣ дар баланд бардоштани иқтисодиёти ҷумҳурӣ ва амнияти озуқаворӣ кишвар аҳамияти махсус дорад. Дар шароити имрӯза бо маҳсулоти паранда таъмин намудани аҳоли яке аз равандҳои афзалиятнок ба ҳисоб меравад, гарчанде, ки сол аз сол саршумор ва маҳсулоти соҳа зиёд шуда, дар ин самт пешравиҳо ба мушоҳида мерасад, аммо бо ғушти паранда таъмин намудани аҳоли, махсусан бо ғушти мурғи марҷон ҳоло ҳалли худро наёфтааст. Инро ба назар гирифта, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба рушди соҳаи парандапарварӣ аҳамияти махсус медиҳад.

Навгони илмӣ. Аввалин маротиба дар шароити ҷануби Тоҷикистон парвариш ва маҳсулнокии мурғи марҷони популятсияҳои гуногун муайян карда шуд. Натиҷаҳои бадастомадаи кори илмӣ-таҳқиқотӣ ҳангоми гузаронидани санчиши истеҳсоли дар ҳоҷагии ҚДММ “Тоҷгол”-и ноҳияи Ёвон исботи худро ёфт, ки ин дар оянда барои баланд бардоштани самаранокии иқтисодии мурғи марҷонпарварӣ мусоидат менамояд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот барои муайян кардани захираҳои иловагӣ, баланд бардоштани истеҳсоли маҳсулоти мурғи марҷонпарварӣ бо иқтидори ирсии маҳсулнокии мурғи марҷон аз популятсияҳои гуногун мебошад. Дар асоси натиҷаи таҳқиқот оид ба парвариши мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ ба ҳоҷагидорон тавсияҳо дода шуд.

Натиҷаҳои таҳқиқот нишон доданд, ки дар давраи парвариш (аз 1 то 17 ҳафта) вазни ҷавонаҳои мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм 4032,6 г буд, ки ин нисбат ба мурғони марҷони маҳаллӣ 6,5 ва 6,9% зиёд мебошад. Сарфи хӯрок ба 1 кг вазнафзункунии мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм 4,12 кг-ро ташкил намуд, ки ин нисбат ба ғурӯҳҳои маҳаллӣ, мутаносибан ба 2,4- 2,7% кам аст, ҳамзамон сарфи энергияи мубодилавӣ (МЧ) нисбат ба маҳаллӣ, мутаносибан 6,8 ва 10,4% кам мебошад. Дар синни 410 рӯзагӣ вазни зиндаи мурғи марҷони наринаи зоти сафеди қафаси синапахм 10,35 кг-ро ташкил намуд, ки назар ба наринаҳои популятсияҳои маҳаллӣ, мутаносибан ба 11,4 ва 4,5% зиёд буд, инчунин модинаҳо 5,78 кг-ро ташкил намуд, ки ин мутаносибан нисбат ба маҳаллӣ аз 10,9 то 13,8% бартарӣ дошт. Тухмнокӣ миёна дар мурғи марҷони сафеди қафаси синапахм ба 1 сар 63 доноро ташкил

намуд, ки нисбат ба маҳаллӣ аз 12,7 то 22,2 % бештар мебошад. Бо сабаби зиёд будани тухмнокии мурғи марҷони сафеди қафасаи синапахм, сарфи хӯрок ба 10 дона тухм нисбат ба гурӯҳҳои маҳаллӣ 4,6-5,6% кам буд.

Даромад аз фурӯши 1 сар мурғи марҷони зоти сафеди қафасаи синапахм 140,8 сомони ро ташкил медиҳад, ки ин нисбат ба популятсияи маҳаллӣ, мутаносибан 8,1 сомонӣ зиёд аст. Ҷоидаи соф аз парвариши 1 сар мурғи марҷони зоти сафеди қафасаи синапахм 66,96 сомонӣ буд, ки дар муқоиса ба мурғи марҷони маҳаллӣ 4,5 сомонӣ зиёд аст ва аз ҷиҳати иқтисодӣ самаранок мебошад. Натиҷаи таҳқиқот муайян намуд, ки даромаднокии (рентабельность) парвариши мурғи марҷони сафеди қафасаи синапахм (90,7%) нисбат ба популятсияи маҳаллии ноҳияи Ёвон 8,5% зиёд мебошад ва аз нигоҳи иқтисодӣ ба мақсад мувофиқ аст.

Татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот. Аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот тавсиянома ва гувоҳномаи пешниҳоди беҳсозон (ратсионализаторон) таҳти унвони парвариши мурғи марҷони сермахсули кросси сафеди қафасаи синапахм дар шароити Тоҷикистон тартиб дода шуд, ки он аз тарафи КВД «Саноати парандапарварию Тоҷикистон» таҳти №01/75 аз 03.11.2016 тасдиқ карда шуд.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар хоҷагиҳои истеҳсолӣ, деҳқонӣ (фермерӣ) ва хоҷагиҳои ёрирасони шахсии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ гардида истодааст.

Нуқтаҳои асосии кори диссертатсионӣ дар конференсияҳо ва семинарҳои илмӣ амалии байналмиллалӣ, ҷумҳуриявӣ ва минтақавӣ маъруза шуда баҳои музбӣ гирифт.

Асолати кори диссертатсионӣ. Унвонҷӯй маълумотномаи матни аслии диссертатсияро пешниҳод кард, ки аз тарафи мутахассиси раёсати илм ва инноватсияи Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур, Музафаршо Саидҷон (21.09.2020) имзо шудааст. Мувофиқи маълумотнома матни аслии диссертатсияи Бобозода О.С. дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавии сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони зоти сафеди қафасаи синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ дар шароити ҷануби Тоҷикистон» 94,59% ташкил менамояд.

Интишори натиҷаҳои диссертатсия. Мувофиқи натиҷаҳои таҳқиқот 13 адад мақолаҳои илмӣ chop карда шуд, аз ҷумла 5 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсия шудааст, chop гардид. Аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот тавсиянома ва гувоҳномаи пешниҳоди беҳсозон (ратсионализаторон) таҳти унвони парвариши мурғи марҷони сермахсули кросси сафеди қафасаи синапахм дар шароити Тоҷикистон

тартиб дода шуд, ки он аз тарафи КВД «Саноати парандапарварии Тоҷикистон» таҳти №01/75 аз 03.11.2016 тасдиқ карда шуд.

Диссертатсияи Бобозода О.С. дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавии сифатҳои маҳсулнокии мурғи марҷони зоти сафеди қафаси синапахм ва популятсияҳои маҳаллӣ дар шароити ҷануби Тоҷикистон» ба Низомнома оид ба тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, №505 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Диссертатсия метавонад ба дифоъ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯйи ихтисоси 06.02.10- зоотехнияи хусусӣ, технология ва истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ пешниҳод гардад.

Комиссия тавсия менамояд, ки ба ҳайси муқаррризони расмӣ шахсони зерин таъин карда шаванд:

1. Гадиёв Ринат Равилович, доктори илмҳои кишоварзӣ, профессори кафедраи занбуриасалпарварӣ, зоотехнияи ҷузъӣ ва зотпарварии ФГБУ ВО (МДБФ МО) «Донишгоҳи давлатии аграрии Бошқирдистон», Россия;
2. Каримов Раҳимҷон, номзади илмҳои кишоварзӣ, мудири шуъбаи фермер-соҳибкори МДТ «Литсейи касбии техникаи»-и шаҳри Истаравшани вилояти Суғд.

Диссертатсия барои тақризи беруна ба МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» равона карда шавад.

Раиси комиссия,

доктори илмҳои биологӣ, профессор Қосимов Р.Б.

Аъзоёни комиссия:

н.и.к., дотсент

Шамсов Э.С.

н.и.к.

Давлатов М.Н.